

**ВСЕУКРАЇНЬКА
АСОЦІАЦІЯ
ГРОМАД**

Всеукраїнська асоціація громад

Інформаційна довідка станом на травень 2023 року

Адреса: вул. Січових Стрільців, 73 (13 поверх), Київ, 04053

Телефони: +380445859012; +380676782323

Електронна пошта: office@communities.org.ua

Інформаційні канали:

Веб-сайт: <https://communities.org.ua/>

Телеграм-канал «Пульс громад»: <https://t.me/pulsgromad>

YouTube-канал «ПроLAND»: https://www.youtube.com/channel/UCXBaX4w_Z0U693JL2QX-jYw

Опис ВАГ

Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Всеукраїнська асоціація громад» (скорочена назва: Всеукраїнська асоціація громад; аббревіатура: ВАГ) (далі у тексті: ВАГ, Асоціація) була заснована у 2009 році під назвою «Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад» (ВАССР). 6 жовтня 2009 року її було зареєстровано Міністерством юстиції України ([наказ Міністра юстиції від 06.10.2009 р. №1777/5](#)) як асоціацію ОМС із всеукраїнським статусом.

ВАГ діє на підставі Закону України «Про асоціації органів місцевого самоврядування».

За період із 2009 по 2020 роки (до завершення територіальної реформи) рішення про членство в Асоціації ухвалили 8326 (понад 80%) селищних та сільських рад. На цей момент **актуальна база членства ВАГ** складається з 866 ОМС (61% від загальної кількості). Серед членів ВАГ: 509 сільських рад (83,4%), 334 селищних ради (74,2%) та 23 міських ради (5,6%).

Із часу свого утворення Асоціація була і залишається **асоціацією невеликих, переважно сільських громад, і є сфокусованою на питаннях розвитку сільських територій**. Водночас, членство ВАГ (з 2019 року) набувають і міські ради – інтерес до членства у ВАГ виявляють в першу чергу громади з центрами у малих містах, до складу яких увійшли сільські території.

Асоціація надає можливість брати участь у більшості своїх заходів та допомагає практично всім зацікавленим ОМС (незважаючи на їх членство у ВАГ), у т.ч. громадам з центрами у великих та середніх містах. Таким чином, бенефіціарами діяльності Асоціації є фактично всі ОМС базового рівня (сільські, селищні та міські ради), але насамперед ті, що є членами Асоціації.

Місія та мета ВАГ

Асоціація прагне **забезпечити максимально можливе врахування державою інтересів кожного села, селища, містечка у ході децентралізаційної реформи**, маючи на меті утворення насправді спроможних громад та створення належних умов для їх розвитку на благо людей, що живуть у громадах. Кінцевою метою діяльності ВАГ є **сталий розвиток сільських територій через розбудову самоврядування у територіальних громадах**.

Інституційний розвиток ВАГ

Починаючи з 2019 року, ВАГ активно реформується відповідно до викликів децентралізаційної реформи і потреб членів Асоціації, запроваджуючи нові прогресивні норми у Статуті та внутрішніх регламентах.

Так, задля забезпечення якомога більш релевантного представництва, кожен ОМС в Асоціації тепер можуть представляти дві уповноважених особи – голова громади та один із депутатів місцевої ради. Відповідно, депутати місцевих рад можуть входити до складу Правління та керівництва ВАГ. З метою постійного оновлення керівного складу Асоціації запроваджено обов'язкову ротацію керівних органів: Голова ВАГ тепер обирається без права переобрання на повторний строк, а персональний склад Правління ВАГ також періодично оновлюється.

У липні 2021 року Загальними зборами було обрано новий склад Правління та нове керівництво Асоціації. Новим **Головою ВАГ** став Володимир Кучма, Кіптівський сільський голова. До складу [Правління ВАГ](#) було обрано 38 голів громад та депутатів місцевих рад з усіх регіонів України, рекомендованих зборами обласних відділень, у т.ч. 24 голови обласних відділень Асоціації.

У складі **Виконавчої дирекції ВАГ**, яку за рішенням Правління очолив новий Виконавчий директор Іван Слободяник, було утворено три департаменти: регіональної координації, міжнародний та аналітичний. Свою

діяльність у областях України розпочали регіональні координатори ВАГ. Обласні відділення Асоціації, які ще раніше було утворено у всіх регіонах України, за рішеннями зборів цих відділень очолили новообрані голови обласних відділень.

Рішеннями Правління утворено одинадцять секторальних **комітетів ВАГ** за усіма ключовими напрямками життєдіяльності громад, які об'єднані у **Експертний простір ВАГ**. Діяльність комітетів модерують експерти ВАГ, а участь у них беруть керівники та фахівці ОМС, місцеві експерти.

Інструменти діяльності ВАГ

ВАГ постійно працює з ОМС громад, здійснюючи з ними як прямі, так і опосередковані комунікації, залучаючи їх до процесу вироблення та реалізації державної політики, надаючи їм консультації й інші послуги, виявляючи їхні потреби та відстоюючи їхні інтереси.

Асоціація систематично організовує заходи (круглі столи, конференції, форуми, робочі зустрічі) на актуальні теми за участю народних депутатів, урядовців, експертів, представників ОМС.

Асоціація використовує цілу низку робочих форматів та інструментів, такі як: робочі наради (за участю членів Правління та/чи представників ОМС); робота комітетів ВАГ (засідання та телеграм-групи); робота регіональних координаторів ВАГ на місцях; спільна дистанційна робота в системі управління проектами Worksection; консультування та опитування ОМС; Телеграм-канал [«Пульс громад»](#); Вайбер-бот «Пульс громад»; YouTube канал [«ПроLAND»](#); вайбер-групи обласних відділень ВАГ; щотижневі інформаційні продукти - Тижневик ВАГ та Дайджест правових подій; відео репортажі про діяльність асоціації та про громади (є партнерська продакшн-студія).

Взаємодії. Партнерства

Взаємодія з владою

ВАГ на підставі Закону України «Про асоціації ОМС» взаємодіє з органами державної влади на національному та регіональному рівнях.

На національному рівні Асоціація взаємодіє із владою законодавчою (Верховна Рада України, комітети ВРУ) та виконавчою (Кабінет Міністрів України, окремі міністерства та ЦОБВ).

Ключовими комітетами ВРУ, з якими налагоджена постійна співпраця, є Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, Комітет з питань аграрної та земельної політики, Комітет з питань бюджету, Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики.

Взаємодія з виконавчою владою відбувається через Секретаріат КМУ, окремі міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Постійною є взаємодія з Мінінфраструктури (до складу якого увійшов колишній Мінрегіон), Мінагрополітики, Мінфіном, Нацдержслужбою, Державною інспекцією архітектури та містобудування. Із Мінінфраструктури 7 лютого 2023 р. підписано **Меморандум про співпрацю з питань розвитку громад та територій**, яким визначено цілу низку напрямів такої співпраці. Предмет меморандуму охоплює практично всі ключові сфери життєдіяльності громад.

Асоціація також має підписані з більшістю обласних державних адміністрацій меморандуми про взаємодію у сфері сільського та аграрного розвитку на регіональному рівні.

Іх із усіх питань, що зачіпають інтереси громад, ВАГ взаємодіє також, за потреби, з усіма іншими органами законодавчої та виконавчої влади.

Інші взаємодії та партнерства

ВАГ має партнерство з **Всеукраїнським конгресом фермерів**, спільно з яким проводить окремі інформаційні заходи, здійснює адвокацію у спільних інтересах ОМС та аграріїв.

ВАГ розвиває партнерство також із іншими професійними об'єднаннями. До прикладу, з питань протидії земельному рейдерству ВАГ співпрацювала із Нотаріальною палатою України.

Із окремих питань ВАГ, у інтересах територіальних громад, співпрацює з іншими всеукраїнськими асоціаціями ОМС, а також із обласними асоціаціями ОМС у низці регіонів.

Міжнародні взаємодії

ВАГ активно розвиває міжнародні зв'язки, налагоджує взаємодії з асоціаціями ОМС інших країн Європи та їх об'єднаннями з метою пошуку додаткових ресурсів та партнерств для підтримки та розвитку українських громад.

Асоціація бере активну участь у **Європейському альянсі міст та регіонів з відбудови України**, який утворено за спільною ініціативою української влади та Комітету регіонів ЄС. У 2022 році ВАГ стала членом **Європейського альянсу сільських громад (ERCA)** з представництвом у Європейському сільському парламенті. У квітні 2023 р. ВАГ стала почесним членом **Європейської асоціації LEADER для сільського**

розвитку (ELARD). Також у квітні 2023 р. у приміщенні Комітету регіонів ЄС відкрилося представництво Всеукраїнської асоціації громад у Брюсселі, столиці Європейського Союзу.

Досвід роботи з проектами МТД за останні роки

- Програма USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО) та попередня Програма USAID Агророзвиток (з 2020 року). Підвищення спроможності та ролі Асоціації у відстоюванні інтересів місцевих громад та їх мешканців, поліпшення спроможності сільських громад управляти своїми ресурсами. Проект «Згуртовані громади» - надання допомоги громадам в умовах війни, сприяння з логістикою, партнерства.
- Проект Німецько-український агрополітичний діалог (АПД) (з 2018 р.). Асоціація є партнером та цільовою групою проекту. Триває співпраця з питань аграрного та сільського розвитку: навчальна, методична та консультативна підтримка ОМС (зокрема, підвищення управлінської спроможності восьми пілотних ОМС), залучення ОМС до розроблення державної політики.
- Проект «Мери за економічне зростання» (перший етап, 2016-2020) в якості учасника консорціуму. Сприяння місцевому економічному та інвестиційному потенціалу, просування місцевих муніципалітетів в якості привабливих суб'єктів економіки.
- Проект Світового банку та ЄС «Підтримка прозорого управління земельними ресурсами в Україні» (з 2020 р.). Участь (спільно з Мінагрополітики та Укрдержфондом) у другій пілотній фазі впровадження Державного аграрного реєстру – єдиної електронної платформи для взаємодії влади з агровиробниками (із залученням фахівців 48 пілотних ОМС із 24 регіонів).

Пріоритети ВАГ

Пріоритети Асоціації безпосередньо впливають із потреб та проблем українських громад. Перелік пріоритетів постійно оновлюється відповідно до порядку денного ВАГ, сформованого на основі запитів ОМС, та з урахуванням змісту законодавчих ініціатив, що розробляються Урядом та/або знаходяться на розгляді у Верховній Раді України.

У вересні 2022 року Правління ВАГ затвердило організаційні та законодавчі пріоритети Асоціації на найближчий період часу ([див. на сайті ВАГ](#)). Значна частина завдань, визначених цим документом, вже реалізовані, а інші продовжують реалізовуватися. Зараз триває робота над оновленим переліком пріоритетів, який буде затверджено вже на найближчому засіданні Правління ВАГ.

Найпершим пріоритетом ВАГ була і залишається **пряма комунікація зі своїми членами**. З метою покращення комунікації з ОМС Асоціація продовжує розвиток і вдосконалення всіх комунікаційних інструментів та розбудову діяльності своїх обласних відділень.

Діяльність та результати

Головні напрями

ВАГ, як вже зазначалося вище, була і залишається асоціацією невеликих, переважно сільських громад, а тому Асоціація сфокусована в першу чергу на питаннях розвитку сільських територій. Відповідно, основними сферами діяльності ВАГ є **сільський та аграрний розвиток**. Супутніми до цих пріоритетних сфер є питання **управління земельними ресурсами, містобудування та просторове планування**. Також Асоціація активно працює над питаннями **законодавчої рамки діяльності місцевого самоврядування, зокрема служби в ОМС**. Ще одним важливим напрямом, у якому Асоціація системно відслідковує законодавчі ініціативи влади - це **бюджетна та податкова політика**. Із моменту повномасштабного вторгнення Асоціація також активно займається проблемами, що спричинені війною - одним з ключових для нас став напрям **відновлення та відбудови громад**. А з отриманням Україною статусу кандидата в члени ЄС до згаданих сфер додалися питання **євроінтеграції**, насамперед у сільській та аграрній сферах.

Ключові заходи

За 2022 рік та перші місяці 2023 року Асоціація провела цілу низку власних заходів, а також взяла участь у організації заходів, що їх проводили партнери ВАГ. З-поміж проведених заходів можна виділити такі всеукраїнські форуми:

- V Агрополітичний форум «Агророзвиток 2022–2023: Стратегія виживання» (спільно з Всеукраїнським конгресом фермерів (ВКФ), 7 жовтня 2022 року)
- II Всеукраїнський фермерський форум «Де фермеру взяти гроші?» (ВАГ спільно з ВКФ, 25 листопада 2022 року)
- Форум для місцевого самоврядування «Сільський розвиток у контексті євроінтеграції України» (ВАГ за підтримки Програми USAID АГРО, 15 лютого 2023 року)
- Всеукраїнський форум «Заходи профілактики отруєння бджіл. Алгоритм дій при отруєнні бджіл засобами захисту рослин» (ВАГ спільно з ВКФ та Мінагрополітики Мінагро, 2 березня 2023 року)
- Форум громад (діалог влади, громад, донорів і бізнесу) (БФ «ГромадаХаб» спільно з Офісом Конгресу місцевих та регіональних влад при Президенті України за участі ВАГ, 28 квітня 2023 року).

ВАГ у взаємодії з органами влади, іншими партнерами регулярно організовує круглі столи, вебінари, тренінги, навчальні поїздки, робочі наради та інші заходи, під час яких громади отримують важливі практичні знання, роз'яснення, рекомендації, відповіді свої на запитання. Ось деякі заходи, проведені за останній період:

- робоча нарада щодо законопроекту Про службу в ОМС (№6504) (ВАГ за участю голови підкомітету з питань АТУ та МС профільного Комітету ВРУ та голови Національного агентства України з питань державної служби, 3 вересня 2022 року)
- онлайн-семінар щодо практичних аспектів реєстрації в Державному аграрному реєстрі (ВАГ спільно з Мінагрополітики за підтримки Програми USAID АГРО, 27 вересня 2022 року)
- чотири регіональних семінари-тренінги для пілотних громад та агровиробників «Посилення фінансової спроможності аграрних підприємств – політичні інструменти та успішний досвід» (Проект АПД спільно з ВАГ, вересень-жовтень, 2022 року)
- круглий стіл «Реформа містобудування – повноваження громад» (ВАГ за участі керівництва Комітету ВРУ з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, Мінрегіону, ДІАМ та Програми USAID АГРО, 21 листопада 2022 року)
- навчальна поїздка представників пілотних громад у Німеччину для ознайомлення з досвідом впровадження політики аграрного та сільського розвитку (Проект Німецько-український агрополітичний діалог (АПД) спільно з ВАГ, 12-25 листопада 2022 року)
- вебінар «Просторове планування територій громад: що, як і навіщо робити» (ВАГ спільно з Комітетом ВРУ з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, Мінрегіоном та Програмою USAID АГРО, за участю фахівців Проекту USAID HOVERLA, 13 грудня 2021 року)
- обговорення проекту постанови КМУ щодо організації спроможної мережі закладів охорони здоров'я (ВАГ за участю фахівців МОЗ, 21 грудня 2022 року)
- онлайн-нарада щодо планування відновлення України: Програми комплексного відновлення, містобудівна документація, механізми відбудови (Мінінфраструктури спільно із ВАГ, 11 січня 2023 року)
- веб-семінар «Ще раз про законопроект №5655» (ВАГ за участі керівництва Комітету ВРУ з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, Мінрегіону, ДІАМ, 18 січня 2023 року)
- серія експертних онлайн-вебінарів: «Іновіції проекту Закону про службу в ОМС (№6504)» та «Розпорядження землями комунальної власності» (ВАГ за підтримки Програми USAID АГРО, 13, 14 лютого 2023 року)
- тренінг «Співробітництво територіальних громад для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» (ВАГ за підтримки Програми USAID АГРО, 6 березня 2023 року)
- круглий стіл «Механізми надання грантів для розвитку садівництва, ягідництва, виноградарства та тепличного господарства» (Мінагрополітики, спільно з ВАГ, у партнерстві з ВКФ, 9 березня 2023 року)
- вебінар «Проблемні питання бронювання працівників аграрної сфери» (ВАГ у партнерстві з ВКФ та спільно з Мінагрополітики, 15 березня 2023 року)
- онлайн-семінар «Актуальні та проблемні питання функціонування Реєстру пошкодженого та знищеного майна» (ВАГ спільно з Мінінфраструктури, 28 березня 2023 року)
- тренінг «Роль транспортно-логістичного кластеру ВАГ та логістичних хабів для забезпечення продовольчої безпеки територіальних громад в умовах воєнного стану» (ВАГ за підтримки Програми USAID АГРО, 13 квітня 2023 року)
- тренінг «Міжнародне співробітництво в рамках проекту «Згуртовані громади» (ВАГ за підтримки Програми USAID АГРО, 14 квітня 2023 року)
- серія виїзних тематичних заходів з розроблення агроекономічних паспортів для пілотних громад (Проект АПД спільно з ВАГ, впродовж року - серія триває, вже відбулися два заходи з чотирьох)
- серія онлайн-тренінгів для користувачів Реєстру пошкодженого та знищеного майна (команда проекту РПЗМ спільно з ВАГ, 12, 16 травня 2023 року)

Проект «Згуртовані громади»

ВАГ за підтримки Програми USAID з аграрного і сільського розвитку – АГРО реалізує на цей момент ключовий для асоціації Проект «Програма підтримки продовольчої безпеки «Згуртовані громади» – проект з надання допомоги територіальним громадам в подоланні проблем, спричинених військовою агресією росії. Проект зародився ще на початку березня 2022 року, тобто майже одразу після початку повномасштабного вторгнення, коли територіальні громади опинилися на межі гуманітарної та економічної кризи.

Мета проекту: надання допомоги територіальним громадам, їх жителям, ВПО для підтримки функціонування систем життєзабезпечення в умовах війни через своєчасну логістику продуктів харчування, палива, матеріально-технічних ресурсів для агровиробництва, речей для ВПО тощо; налагодження партнерства між українськими територіальними громадами та українських ОМС з іноземними муніципалітетами; інформаційно-аналітичний супровід через дослідження проблем, консультаційну, аналітичну, юридичну допомогу громадам та Уряду, спрямовану на вирішення проблемних питань громад в умовах війни.

Проміжні результати проекту станом на 1 березня 2023 року: допомогу отримали 102 громади з 13 областей; здійснено 107 перевезень від 103 громад та від 10 організацій; перевезено понад 1000 тонн вантажів. Бенефіціарами проекту стали більш ніж 100 000 осіб, в т.ч. понад 20 тис. жінок, понад 5000 ВПО, понад 14 тис. жителів деокупованих територій, понад 1000 багатодітних і малозабезпечених сімей, понад 12 тис. осіб похилого віку.

Впродовж квітня - травня в рамках цього проекту ВАГ доставила до понад 700 агровиробників насіння кукурудзи від компанії Байер Україна. Також до 382 громад, із яких 145 – прифронтові та деокуповані (для майже 40 тис. домогосподарств), доставлено надане низкою компаній для весняної посівної насіння овочів.

Експертний простір ВАГ

Для вироблення позиції Асоціації щодо законодавчих ініціатив влади, а також для надання роз'яснень ОМС та обміну успішним досвідом утворено Експертний простір ВАГ у складі 11 комітетів¹, предмет діяльності яких охоплює практично всі напрями життєдіяльності громад. Відповідні питання спочатку обговорюються на засіданнях комітетів, а далі, за наслідками обговорень виносяться на розгляд Правління ВАГ.

До складу комітетів увійшло понад 250 представників громад: голів громад, їх заступників, керуючих справами та фахівців ОМС. За період з вересня 2022 року проведено 24 засідання комітетів ВАГ, на яких розглянуто понад 100 питань. За результатами обговорень було сформовано та подано до профільних міністерств і комітетів ВРУ понад 30 висновків щодо проектів нормативних актів, а також розроблено низку рекомендацій для ОМС. Експертами ВАГ на постійній основі надаються консультації на запити ОМС.

Плани

У 2023 році ВАГ продовжуватиме реалізовувати важливі для громад проекти та брати участь у важливих для місцевого самоврядування процесах, зокрема:

- продовження пошуку додаткових ресурсів та інструментів для відновлення та розвитку громад, зокрема за рахунок розширення міжнародної співпраці
- продовження всебічної підтримки громад під час війни у рамках Проекту “Згуртовані громади”, що реалізується за підтримки Програми USAID АГРО
- продовження роботи з пілотними громадами з підвищення спроможності щодо управління у сфері аграрного та сільського розвитку за підтримки Проекту АПД
- продовження участі у роботі з удосконалення законодавчих рамок діяльності самоврядування, зокрема робота над такими ключовими законопроектами та законодавчими ініціативами:
  - удосконалення повноважень ОМС та їх посадових осіб у період дії воєнного стану (8056);
  - законодавче регулювання питань АТУ (законопроект 4664);
  - законодавча база відновлення та відбудови громад, компенсацій за зруйноване майно;
  - законопроект про місцеві державні адміністрації (4298);
  - посилення відкритості роботи ОМС та ВРУ (законопроект 4582);
  - зміни до виборчого законодавства (деполітизація місцевих виборів);
  - зміни до податкової політики (питання ПДФО та інші);
  - впровадження нового закону про службу в ОМС (необхідні підзаконні акти).

За наступні місяці поточного року ВАГ планує провести такі основні заходи:

- черговий Агрополітичний форум (спільно з ВКФ)
- черговий Фермерський форум (спільно з ВКФ)
- Форум місцевого самоврядування (за підтримки Програми USAID АГРО).
- продовження серії заходів для пілотних громад в рамках співпраці з Проектом АПД
- продовження участі в організації серії Форумів громад (діалог з владою, донорами та бізнесом) для громад інших регіонів України.

ВАГ у співпраці з органами влади, експертами, програмами міжнародної технічної допомоги й надалі буде проводити численні навчальні, консультаційні, тренінгові та діалогові заходи з найважливіших питань життєдіяльності, відновлення та розвитку громад.

bit.ly/3RbYOXN

bit.ly/3dGu83w

bit.ly/3dGfus5

bit.ly/3UGHMnA

bit.ly/3r7QDBi

¹ **Перелік комітетів ВАГ:** Комітет з питань розвитку громад; Комітет з питань просторового планування, містобудування та земельних питань; Комітет з питань бюджету та податкової політики; Комітет з питань освіти; Комітет з питань медицини; Комітет з питань культури та туризму; Комітет з питань спорту та молодіжної політики; Комітет з питань надання адміністративних та соціальних послуг; Комітет з питань організації діяльності ОМС; Комітет з питань безпеки; Комітет з питань життєдіяльності громад під час війни